1852. N°. 102.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 25 AUGUSTUS.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 24 Augustus.

Langs den Hollandschen Spoorweg zijn eergisteren vervoerd omstreeks 1400 personen. Te Amsterdam kwam de laatste trein aan, bestaande uit 38 rijtuigen, getrokken door twee locomotiven.

— De groote jagt zal in deze provincie den 4den September worden geopend.

— Zaturdag zijn de prijzen van de kaas te Delft geweest van *f* 11.— tot *f* 14.25 de 100 Ned. ℔ er werden 25 stapels of 7,596 ℔ verkocht.

— Van 23 dezer tot 19 October e. k. zal, uit hoofde van vernieuwingen aan de valbrug onder Reeuwijk, en aan die onder Oud-Reeuwijk, gelegen in den Straatweg tusschen Gouda en Bodegraven, de doortogt voor rijtuigen en schepen soms eenigen tijd zijn gestremd.

— Men leest in het *Weekblad van het Regt*: Het *Handelsbl.* heeft dezer dagen berigt, »dat de Minister van Justitie bereids een voltooid ontwerp van wet op de Regterlijke Organisatie bij den Raad van State zoude hebben ingediend." Wij zijn verzocht te melden, dat dit nog geenszins het geval is, en dat dit berigt alzoo is ongegrond. Men kan dit in billijkheid ook niet verwachten. Eerst den 15den Julij jl. heeft de Heer Strens de portefeuille van het departement van Justitie op zich genomen. Slechts weinige dagen te voren werden de onderhandelingen over de aanvaarding dier betrekking met den Heer Strens aangevangen. Hij had alzoo geen tijd om zich, hetzij vóór, hetzij na de aanvaarding der Ministeriële betrekking, met het ontwerp der Regterlijke Organisatie zoodanig bezig te houden, dat het nu reeds aan den Raad van State zou kunnen worden aangeboden. Het zou verkeerd zijn overdreven verwachtingen te doen ontstaan.

— Aan den Helder is eene kerk der Doopsgezinden aanbesteed voor *f* 8,465.

— Op de Tentoonstelling van schilderijen te Kampen zijn onder anderen twee stukken van den zeeschilder Schotel verkocht voor *f* 1000; er zijn ook schilderijen aangekocht van de Heeren Brenhaus de Groot, van Grootvelt, Neurdenburg, Pelgrom en Tetar van Elven.

— Zondag l. l. had te Onstwedder-Horsten een droevig ongeval plaats. De vrouw van H. Zandman ging naar buiten en verwijderde zich van hare woning, om groenten te zoeken voor haar varken, latende haar eenig kind van 4 maanden oud alleen te huis op het bed liggen. In den haast liet zij de deur open, waardoor het varken in huis liep bij het bed; het vatte het kind en beschadigde het zoodanig, dat het een oor, twee vingers en een oog verloren en aan het geheele hoofd zware wonden bekomen heeft; en ware de moeder niet spoedig teruggekomen, het zoude geheel zijn verslonden. Het kind is onder geneeskundige behandeling.

's GRAVENHAGE, 24 Augustus.

Volgens alhier in omloop zijnde geruchten zou Z. M. de Koning eerlang een bezoek geven aan de provinciën Gelderland en Utrecht.

— De Minister van Binnenl. Zaken heeft het voornemen om, voor het te maken uitwaterings-kanaal in Noordbrabant, aan de Wetgevende Magt eene rijks bijdrage aan te vragen van 1 millioen gulden. De belanghebbende gemeenten en ingelanden beheeren tot hetzelfde werk te geven 1,500,000 à 1,600,000 gulden en het dan nog te kort komende, geraamd op ongeveer 3 millioen gulden, wacht de Minister van de provincie. Als die gelden door de provincie, de gemeente en de ingelanden bijeen zijn gebragt, zal de Minister de rijks toelage bij de Wetgevende Magt aanvragen. Eerder geschiedt dit niet en daarom dringt hij aan op eene spoedige voorziening.

— De najaarsoefeningen der miliciens zullen dit jaar geen plaats hebben.

GOUDA, 21 Augustus.

Nadat in den loop der afgeloopene week, op de markt alhier, de toebereidselen waren gemaakt voor het maken van een Artesischen put, is men gisteren met het boren aangevangen en tot circa drie ellen daarmede gevorderd. De producten der boring worden in behoorlijken vorm verzameld, om naar Amsterdam te worden opgezonden, waar deze aan de Commissie, bestaande uit de HH. Professoren Miquel, van Breda en Dr. Staring zullen moeten dienen als bouwstoffen ter vervaardiging van eene Geologische kaart, welk werk in der tijd aan gezegde Commissie is opgedragen. De werkzaamheden geschieden, tot bereiking van dit doel, voor rekening van het rijk; doch zullen mogelijk kunnen leiden tot het verkrijgen van een weldadig iets voor deze stad, namelijk eene welpomp in het midden der stad.

AMSTERDAM, 23 Augustus.

Zaturdag hield de Koninklijke Nederl. Zeil- en Roei-vereeniging alhier, onder begunstiging van schoon weder, haren jaarlijkschen wedstrijd, welke te 4 ure was afgeloopen, waarna de prijzen uitgereikt en een maaltijd gehouden werd. Op het Y, nabij den Noordwal heeft, onder het snijden, een tjalk eene sloep overzeild, waarin 5 personen waren, onder welke 2 Dames, die allen echter gelukkig nog uit het water getogen zijn.

— De prijzen der aardappelen, in de voorleden week alhier ter markt gebragt, waren als volgt: Geldersche *f* 1.50 à *f* 2; Culenborgsche *f* 1.40 à *f* 1.70; Kamper-Ysselsche *f* 1.60; Zeeuwsche *f* 2.50; Noord- en Katwijkers *f* 3 à *f* 4. De eerste Zeeuwsche aardappelen zijn op 20 dezer aan de markt gebragt; oogenschijnlijk zien zij er zeer goed uit en is er tot nog toe niets van de ziekte aan te zien, doch een bepaald oordeel daarover te vellen is te gewaagd; trouwens op dit oogenblik vertoont de ziekte zich bijna in alle soorten en zij nam in deze week sterk toe. Aardappelen, gezond bij de lading, werden in 3 à 4 dagen zoo ziek dat ze onverkoopbaar waren. Dit was onder anderen met een geheele tjalk het geval. De Geldersche en Culenborgsche aardappelen zijn ook niet vrij en voornamelijk zijn de kruimigste aangetast.

MIDDELBURG, 21 Augustus.

De werken op de Oosterschelde worden met groote kracht voortgezet. De stormen in de afgeloopen week hebben daaraan geene de minste schade veroorzaakt, hetgeen allezins een bewijs levert voor de goede constructie dier werken. Ten onregte heeft men vroeger beweerd, dat men aldaar alleen het inpolderen van gronden beoogde; integendeel kan men verzekeren, dat het doel der maatschappij zich meer bepaald uitstrekt tot het beperken der wateroppervlakte aldaar, en dat die werken niet alleen 1400 à 1500 bunders bouwgrond zullen opleveren, maar dat zij bovendien de opwassen zeer bevorderen, en zonder het minst het vaarwater te belemmeren, bereids een gedeelte van de aangenomene afdamming in de Schelde, te dier plaatse zullen vormen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 21 Augustus.

De Koningin zal met haren gemaal en eenige harer kinderen den 30sten naar Schotland, over land vertrekken.

— Het Parlement is thans tot 21 October verdaagd.

— Er zal hier een tijdbal opgerigt worden, welke den tijd van Greenwich zal aantoonen, door middel van den electrischen telegraaph; de tijdbal zal bij nacht verlicht zijn.

— Een der Londensche bladen, de *Standard*, merkt op, dat er thans niet minder dan drie en vijftig pairs zijn zonder mannelijke erfgenamen en zonder vooruitzigt op het verkrijgen daarvan, wier plaatsen in het Hoogerhuis derhalve bij hun overlijden niet weder zullen vervuld worden.

— Men heeft te Manchester 12,000 £ ingeschreven, ten einde twee boekerijen op te rigten, als eene tot het raadplegen van wetenschappelijke en algemeen nuttige werken, ten getale van 16,000 deelen; de andere, tot kostelooze uitleening, ten getale van 5000 deelen. De inschrijvers hebben die boekerijen aan de stad ten geschenke gegeven.

— Bij een' brand die gisteren te Plymouth heeft gewoed, is eene moeder met twee harer kinderen in de vlammen omgekomen.

— Gisteren is te Leeds het standbeeld van wijlen Sir R. Peel onthuld. De gelden waren bij inschrijving in die stad bijeen gebragt.

— In 1841 bestond de bevolking van Schotland uit 2,000,000 inwoners en die van Ierland uit 8,175,000; in 1851 was de eerstgenoemde tot 2,800,000 aangegroeid, en de laatste tot 6,500,000 verminderd.

— Een jong Chinees uit Hongkong, Wong Fun genaamd, heeft dezer dagen aan de Hoogeschool te Edinburg den eersten prijs in de kruidkunde behaald.

— Men herinnert zich dat de gewelddadigheden bij de algemeene verkiezingen in Ierland, in het graafschap Clare aan zes menschen het leven hebben gekost. Daar werd eene schare regeringsgezinde kiezers, die zich onder militaire bedekking naar het stemlocaal begaf, door eenen volkshoop onder leiding van eenen Priester aangerand, en zoo in het naauw gebragt

dat eenige militairen tot zelfbehoud, zonder last van hunnen officier, vuur gaven en zes personen onder den volkshoop neervelden.

Zij zijn deswege te regt gesteld en den 18den dezer door eene uitspraak van twaalf van de zeventien gezworenen aan moedwilligen moord schuldig verklaard. De Engelsche dagbladen die niet tot de Iersche partij behooren, zijn verontwaardigd over deze uitspraak, en zien daarin een bewijs, hoezeer onder eene bevolking als die van Ierland de instelling der jury door partijzucht en vreesaanjaging wordt misbruikt. Zij rekenen er op dat het vonnis niet zal worden ten uitvoer gelegd.

— Volgens onlangs ontvangen tijdingen hadden de bewoners der eilandjes Rustan, Bonacca, Utilla, Barbarat, Helena en Morat, eene eilanden-groep in de golf van Mexico nabij de kust van Honduras in Centraal-Amerika, eene poging gedaan om zich aan het Britsche oppergezag te onttrekken. Thans leest men in de New-Yorksche dagbladen eene door de Britsche overheid te Belize in Britsch Honduras den 17den Junij jl. uitgevaardigde proclamatie, waarbij de genoemde eilanden van wege Hare Britsche Majesteit verklaard worden tot eene Britsche kolonie onder den naam van »de kolonie der Baai-eilanden." Een der groote New-Yorksche bladen, de *Herald*, hecht niet weinig gewigt aan deze tijding, en zegt: »De oprigting der nieuwe volkplanting is eene welberaden daad der Britsche handels- en militaire staatkunde; zij behoort tot dezelfde soort van nederzettingen als Gibraltar, Malta, Kaap de Goede Hoop, welke de groote kanalen des wereldhandels beheerschen."

BELGIE.

BRUSSEL, 23 Augustus.

Men kan zich in Luik en in Brussel thans van plaatsen verzekeren, om zich, over de spoorwegen, van daar naar Parijs en naar Straatsburg te begeven, den Rijn af te komen en over Keulen en Aken terug te keeren, of dien togt in eenen tegenovergestelden zin te doen; met verlof zich in de tusschenliggende plaatsen naar welgevallen op te houden, mits de reis niet langer dan eene maand dure. De prijs is voor de 1ste kl. 108 fr. en voor de 2de 75 fr.

— Gisteren bevond zich de Oostenrijksche Generaal Haynau in de Vauxhal in het Park, waar hij met gefluit en gesis ontvangen werd. De Generaal Chazal, Gouverneur der residentie, die zich op dat oogenblik daar ter plaatse bevond, stond op en drukte hem de hand, om daardoor als 't ware de algemeene opinie te braveren. Daarop verdubbelde het gefluit en gesis, hetgeen den Gouverneur aanleiding gaf, om al de aanwezige officieren rondom zijn persoon te vereenigen en eenige soldaten van de nabij zijnde wacht te ontbieden, die zich van twee of drie personen meester maakten. Toen Haynau de Vauxhal verliet, werd hij door de menigte op den weg naar zijn hôtel vervolgd, met den kreet: *weg met den beul!* Reeds was Generaal Haynau in het koffijhuis Mille Colonnes beleedigd geworden. De handelwijs van Generaal Chazal zal veel ergernis geven.

FRANKRIJK.

PARIJS, 22 Augustus.

De kiezers der 3de en 4de kiesdistricten van Parijs worden in de *Moniteur* tegen de 26sten September opgeroepen om ieder een afgevaardigde voor 't Wetgevend Ligchaam te benoemen, in plaats der Heeren Carnot en Cavaignac die bij de algemeene verkiezingen den eed hadden geweigerd. Men denkt dat de oppositie zich van alle deelneming zal onthouden.

— Het *Bulletin des Lois* behelst een besluit waarbij aan 75 militairen nonactiviteits geld wordt toegekend. Aan 't hoofd van dat getal staan Changarnier en Bedeau. De Lamoricière en Leflô mist men. Bedeau heeft ruim 31 jaar dienst en 24 campagnes; dus te zamen 55 jaar. Hij is 55 jaar oud. Changarnier heeft 37 jaar dienst en 23 campagnes; dus 60 jaar dienst. Hij is 48 jaar oud. De Lamoricière heeft 29 jaar dienst en 36 campagnes; dus 65 dienstjaren. Changarnier erlangt 6000 francs wachtgeld.

— Op eene aanspraak van den Abt Deguerry aan den Voorzitter, bij gelegenheid van het Napoleonsfeest in de kerk la Madeleine, waarin onder andere deze woorden voorkwamen: »De hulde, welke door de hooge bewindslieden aan Christus wordt bewezen, is een blijk, dat zijne beginselen in hunne gemoederen levendig zijn. Het beginsel nu van Christus is: de vereeniging der menschen met God, als met hunnen Vader; de vereeniging der menschen onderling, als broeders. Onder de verstandige leiding van een magtig en edeldenkend Bewind, met eerbiediging en waarborging van ieders bijzondere belangen, is dat beginsel ook wederzijdsche zelf-opoffering en zelf-verloochening, naar gelang van elks bijzondere vermogens en middelen," — heeft de President geantwoord: »dat hij zijne Regering stelde onder de bescherming *van de H. Maagd en van het genie van Keizer Napoleon."*

— Aan den President is door de deputatie der bloemverkoopers te St. Cloud een' bloemruiker aangeboden, welke voor hem op het bal van de markt-dames bestemd was, en die door vier man moest gedragen worden.

— De berigten omtrent de viering van den Napoleonsdag in de departementen geven geene stof tot klagten dan over de weersgesteldheid; doch anders is het met de berigten uit het buitenland. De Pruissische Regering heeft aan hare Ministers verboden het gastmaal bij te wonen hetwelk te Berlijn door den Franschen Gezant tot viering van den 15den Augustus gegeven werd, en in verscheidene andere Europesche hoofdsteden is door de vertegenwoordigers van Pruissen de uitnoodiging van den Franschen Gezant afgewezen; met name is dit te Londen het geval geweest; de Hertog van Wellington heeft het gastmaal van den Franschen Gezant te Londen wel bijgewoond, maar in burgerkleeding en zonder eenig ridderteeken dan dat van eene Spaansche orde. Oosteurijk is de eenige mogendheid die eene voorkomende houding jegens Frankrijk aanneemt, hetgeen volgens sommigen alleen zoude moeten toegeschreven worden aan het verlangen van het kabinet van Weenen, om de Fransche Regering tot teruggroeping harer troepen uit Rome over te halen; men meent echter dat er in allen gevalle te Civita Vecchia een sterk Fransch garnizoen zal blijven.

— Te Perigueux, de hoofdplaats van het departement der Dordogne, was op last van den Prefect, den Heer de Calvimont, boven het gebouw der Mairie een opschrift geplaatst, woordelijk dus luidende: »Nadat God Napoleon had geschapen, rustte Hij uit van zijnen arbeid." Dit opschrift heeft echter zoo veel aanstoot gegeven, dat de Maire der stad het geraden heeft geoordeeld, hetzelve op eigen gezag te doen wegnemen.

— Een der kerkelijke dagbladen, *l'Ami de la Religion*, behelst het volgende omtrent eene zaak waarvan in den laatsten tijd meermalen in de berigten uit Parijs gewaagd is: In eene kerkgemeente van de Vendée, behoorende onder het bisdom van Luçon, heeft een bedienaar der Hervormde eeredienst het lijk van een Protestant op het Katholiek kerkhof doen begraven. Vruchteloos kwam de Pastoor, als trouwe hoeder van de regten der kerk, daartegen met de krachtigste vertoogen op. Het gemeentebestuur van Cugand en de departements-overheid hebben, naar verzekerd wordt, den Predikant in deze schending der godsdienstvrijheid gelijk gegeven. De Bisschop van Luçon heeft zich regtstreeks bij den Minister van Onderwijs en Eeredienst beklaagd. De Minister heeft geantwoord zoo als regt en billijkheid vorderden; doch uit de onderstaande bekendmaking schijnt te blijken, dat de bevelen des Ministers niet uitgevoerd zijn. Hoe bedenkelijk de zaak is, ziet men uit de bewoordingen dezer kennisgeving; zij werd door den Prelaat achter eene oproeping tot gebeden om het ophouden van den regen gevoegd.

»Kennisgeving. De kerkprovincie is in droefheid gedompeld doordat de bevelen des Ministers ten opzigte van het kerkhof van Cugand onuitgevoerd blijven. In een zoo bedroevenden toestand zouden dankliederen ongepast zijn, en de Bisschop zal alleen ingeval het kwaad verholpen is, den 15den Augustus het Te Deum doen zingen. Hij heeft van dit besluit ook aan het gouvernement kennis gegeven."

— De strijd over de vraag, in hoever het vrije onderwijs in de Grieksche en Latijnsche klassieke schrijvers als nadeelig voor de zedelijkheid moet worden aangemerkt, duurt nog met onverminderde hevigheid voort, niettegenstaande invloedrijke personen daaraan een eind hebben willen maken. De dagbladen deelen thans een brief mede van den Kardinaal Antonelli, waarin deze Prelaat openlijk zijn zegel hecht aan de beginselen der partij, welke tegen dat onderwijs gestemd is. Die brief is gerigt aan den Kardinaal-Aartsbisschop Gousset, en de schrijver verklaart, dat ook de Paus geheel instemt met de wijze, waarop de zaak door den Heer Gousset is behandeld.

De Kardinaal berispt van ter zijde het gedrag van den Heer Dupanloup, den Bisschop van Orleans, en geeft bedektelijk te kennen, dat de laatstgenoemde kerkvoogd en die, welke met hem instemmen, zijn afgeweken van de kerkelijke zeden en gebruiken, ten aanzien van de regten en bevoegdheid der Bisschoppen en dat men gevaar loopt, de zoo noodzakelijke eenheid te verbreken en inbreuk te maken op de zamenwerking der kerkvoogden, zelfs door het beproeven van stappen, waartoe mogt worden overgegaan om de eenmaal verbrokene eenheid te herstellen. Ook de Heer de Bonald, Kardinaal-Aartsbisschop te Lyon, heeft zich aan de zijde van den Bisschop Dupanloup geschaard. Hij wijst onder anderen op de stad Rome zelve, waar, onder het oog van den Paus, de meesterstukken der heidensche klassieken in handen der jongelingschap worden gegeven en door bevoegde onderwijzers met verstand en omzigtigheid toegelicht. Sommige zinsneden in de verklaring van den Heer de Bonald, betreffende de gezindheid van den Paus, komen niet geheel overeen met hetgeen te dien aanzien wordt gevonden in de onlangs bekend gemaakte verklaring van den Kardinaal Antonelli.

— De vacantien voeren hier eene groote menigte provisors van collegiën in de provincien aan, die zich alle beklagen over de overweldigingen door de godsdienstige inrigtingen van onderwijs en eenstemmig verklaren dat er uit blijkt, dat het voor hen onmogelijk zal zijn om tegen die dagelijks aangroeijende mededinging te worstelen.

— Door de maatregelen, die tegen het losloopen van honden genomen werden, zijn in de laatste maanden in Parijs en de departementen 200,000 honden doodgeslagen of vergiftigd. Daaronder behooren 15,000 jagt- en 100 schaapherders honden; de overige 184,900 waren huis-honden. Hunne huiden, die tot verschillende doeleinden gebezigd kunnen worden, hebben nog eene som van bijna 200,000 fr. opgebragt. Eenige honderde katten hebben te gelijkertijd den dood gevonden. Niettegenstaande deze slagting rekent men dat in Frankrijk nog meer dan 4,000,000 honden bestaan.

— De Academie heeft als prijsvraag voor 1853 uitgeschreven, een gedicht op de Akropolis te Athene.

— Op den Straatburger spoorweg heeft eene verzakking van spoorstaven plaats gehad, waardoor verscheiden wagens uit het spoor zijn geraakt, en alle reizigers wonden hebben bekomen.

Op den spoorweg van Montpellier naar Marseille zijn twee treinen in botsing gekomen, waardoor een 50-tal personen zijn gewond.

PRUISSEN.

BERLIJN, 21 Augustus.

Er zal voortaan van Staatswege ondersteuning worden gegeven aan oude krijgslieden, die aan den bevrijdingsoorlog tegen Frankrijk hebben deelgenomen en thans in behoeftige omstandigheden verkeeren. Tot dat doel zijn voor het loopende jaar 25,000 thl. beschikbaar gesteld en in het vervolg zal jaarlijks eene som van 50,000 thl. op de begrooting worden gebragt. Uit dit fonds zal aan veteranen, tot den rang van sergeant-majoor of wachtmeester ingesloten, die aan de oorlogen tot 1815 hebben deelgenomen en thans in

Pruissen hun verblijf houden, gedurende hun leven eene ondersteuning worden uitgereikt, mits zij geheel of ten deele ongeschikt zijn om in hun onderhoud te voorzien, tevens hulpbehoevend zijn en niet reeds als invaliden verzorgd worden.

— Er zal hier een Seminarie worden opgerigt tot opleiding van vrouwen, die zich willen toewijden aan het geven van onderwijs in de godsdienstleer der Evangelische Kerk, in den geheelen Pruissischen Staat.

— De verschillende stoomboot- en sleepvaart-maatschappijen, schippers en reeders op den Rijn hebben bij de centrale scheepvaart-commissie te Mainz een protest ingediend tegen het leggen van eene vaste steenen brug over den Rijn bij Keulen, als nadeelig voor de scheepvaart en strijdig met de Rijnscheepvaart-commissie.

— Eerstdaags zal te Wiesbaden eene bijeenkomst worden gehouden van gevolmagtigden der Duitsche vorsten, die zich vereenigd hebben ter bevordering der Duitsche kolonisatie in Texas. Op voorstel van den Hertog van Koburg-Gotha zal beraadslaagd worden over de meest gepaste middelen ter bescherming der aldaar gevestigde of nog te vestigen Duitsche landverhuizers. De Hertog is mede genegen in Hongarije uitgestrekte landerijen aan te koopen, met het doel om aldaar Duitsche kolonisten te vestigen.

— De cholera te Warschau is volgens verklaring der Geneesheeren aan het afnemen; den 18den waren nog 1474 personen in behandeling.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 20 Augustus.

In het Regeringsblad van den 19den dezer wordt berigt dat dien dag weder een zeker bedrag aan Staatspapieren geld verbrand, en daardoor de geheele som van het tot dusver vernietigde geklommen is tot 30,800,000 florijnen, waartoe een gedeelte der uit de leening van 1851 gesproten fondsen gebezigd is.

CUBA.

Op dit eiland werd, volgens de jongste tijdingen, de aankomst verwacht van acht duizend Chinezen, die te Amoy in China waren aangeworven om aldaar veldarbeid te verrigten. Dit was geschied op bevel van den sedert door het Spaansche gouvernement afgezetten bestuurder der kolonie, den Kapitein-Generaal de la Concha, die beproeven wilde hoe verre slavenarbeid door vrije werklieden zoude kunnen worden vervangen.

ZUID-AMERIKA.

De *Utr. Cour.* deelde dezer dagen een verslag mede omtrent Nieuw Grenada, ontleend uit de officiele of Staats-Courant (*Gaceta Oficial*), van het eerste kwartaal dezes jaars, waaruit wij hier een en ander laten volgen.

Nieuw Grenada gevoelt de behoefte aan constitutionele instellingen, alle inrigtingen van maatschappelijke verbetering en voortgang zijn in die gewesten afhankelijk van vennootschappen uit Protestantsche landen, als verbeterde vervoermiddelen door het aanleggen van wegen en spoorbanen; het bevaarbaar maken van rivieren, het daarstellen van stoombooten op meeren en rivieren; verder het bewerken der mijnen; het oprigten van handelhuizen, enz. Indien men derhalve Protestanten in het land wil lokken, dan dient men geestelijken te hebben, die ophouden den ketterhaat aan te kweeken op preekstoelen en in biegtstoelen, en dit is eene onmogelijkheid zoolang het patronaat niet aan den staat behoort. — Ook zijn de Spaansche Amerikanen overtuigd, dat de voorbeeldelooze bloei van N.-Amerika toe te schrijven is aan de verdraagzaamheid in het stuk van godsdienst. N.-Amerika wordt daarom ook in de Grenadaansche dagbladen de model-republiek genaamd. Het beperken van het gezag der Spaansche geestelijkheid was voor de regering dier landen eene moeijelijke taak, daar dit gezag drie eeuwen lang diepe wortelen had geschoten, en alle wijsgeerige denkbeelden uit het volk geweerd waren. Geen vreemdeling mogt er voet aan wal zetten, en bijna geene andere boeken dan zulke, die tot de oefeningen van devotie behoorden, werden er toegelaten. — Reeds het congres van Cucuta [in 1821] zag in, dat zonder het beperken van den invloed der geestelijkheid, geen vooruitgang in Columbia kon plaats hebben; want toen, na den afloop van den bevrijdingsoorlog van de 12 Bisschoppelijke zetels in Columbia, tien ledig stonden, zorgde hetzelve, dat ze niet spoedig vervuld werden, ten einde het volk aan het geestelijk gezag te ontwennen.

In Venezuela, waar door het handelsverkeer met de Hollandsche volksplanting te Curaçao verlichte denkbeelden waren doorgedrongen, gelukte de kerkhervorming spoediger dan in andere republieken van Zuid-Amerika. Doch de Paus gaf niet eerder toe, als toen alle Bisschoppelijke zetels en bijna alle Parochiën ledig stonden, en de natie stond gedecatholiseerd te worden; toen eerst werd het concordaat gesloten, dat door het burgerlijk bestuur aan den Paus was voorgeschreven.

Het gevolg hiervan was, dat van de twee plagen, die Spaansch Amerika teisteren, namelijk de religie- en politieke oorlogen, Venezuela van de eerste verschoond bleef. N. Grenada was zoo gelukkig niet ten opzigte van religieoorlogen. Toen die staat in 1839 de kloosters wilde vernietigen, ontstond er een burgeroorlog, die in 1841 en 1842 stroomen bloeds heeft doen vloeijen, terwijl de staat eindelijk verpligt was, om de wet, die de kloosters afschafte, weer in te trekken.

Eene tweede poging tot kerkhervorming in 1851 is gelukt na een strijd die slechts 72 dagen heeft geduurd. De opstandelingen zijn verslagen en de Jezuiten zijn naar Ecuador gevlugt.

Onder de wetten, die in 1851 in de wetgevende vergadering te Bogota zijn doorgegaan, zijn de drie volgende de voornaamste:

De eerste wet is de afschaffing van privilegien der geestelijkheid; hieronder begrepen het heffen der tienden en de onafhankelijkheid der geestelijkheid van de burgerlijke regtbank.

De afschaffing van privilegien der geestelijkheid was, volgens de *Gaceta*, noodzakelijk, »want de emigratie zal ons verschillende godsdienstige gezindheden aanbrengen en de natie zal bestaan uit R. Katholicken, Protestanten en Joden, en de billijkheid vereischt daarom, dat zij gelijke regten zullen genieten; indien derhalve de dienaren van de eene godsdienst bijzondere voorregten genieten, dan behooren deze ook aan de dienaren van anderen toegestaan te worden."

De tweede wet bepaalt, dat de parochie-priesters zullen gekozen worden door de Cabildo of het plaatselijk bestuur.

Deze wet, zegt de *Gaceta*, is insgelijks niet meer dan billijk, want het zijn de leden van één kerspel, die hunne geestelijken moeten onderhouden, daarom behoort hun ook toe het regt, deze te benoemen.

De derde wet belooft de kloostergeestelijken, monniken en nonnen bescherming der Regering, indien zij de gedane gelofte niet verbindend achten voor hun geweten, en dat zij het klooster willen verlaten.

Het is vooral de kerkelijke geschiedenis of de botsing, die er bestaan heeft tusschen het Pausdom en de wereldlijke magt, waarmede men het publiek zoekt bekend te maken, ten einde het te doen zien, dat het ultramontanismus zich ten allen tijde tegen de verbeteringen heeft verzet. In de *Gaceta* komt een artikel voor onder den titel van *la theocratia*. Dit stuk sluit de geschiedenis der botsing van de Pausen met het wereldsche gezag aldus:

»In de jongste tijden hebben Oostenrijk en Spanje den Paus groote concessien gedaan. Oostenrijk heeft de circulatie der bullen en breves van den Paus toegestaan zonder verlof van het bestuur, doch dit is ter belooning van den Pauselijken bijstand in het onderdrukken van den opstand in Hongarije en andere deelen van het Oostenrijksche gebied.

»Spanje heeft hare concessien gedaan, niet vrijwillig, maar voor het behoud van de binnenlandsche rust. N. Grenada zal nimmer hierin Spanje navolgen; hoe begeerlijk de inwendige rust ook moge zijn, die rust zal nimmer gekocht worden ten prijs voor de vrijheid des volks. De zwarte vaan van het despotismus en van de Jezuiten zal nimmermeer wapperen op de muren van ons kapitool."

Men heeft in N. Grenada gemeend, dat het niet genoeg is om wetten uit te vaardigen voor een volk, bij hetwelk het schoolonderwijs tot heden toe zeer gebrekkig is gebleven. Het volk moet ook vatbaar gemaakt worden om de heilzame strekking dier wetten in te zien. — Met dit oogmerk is in onderscheidene provincien van den Staat eene maatschappij opgerigt met doel om bejaarden dagelijks op bepaalde uren gratis onderwijs te geven.

Van de drie Staten, welke de republiek van Columbia uitmaakten, is Ecuador het meeste ten achteren gebleven. Het ultramontanismus is daar bijna nog even heerschend als in de Spaansche tijden. Deze omstandigheid is aan de ligging van dit gewest toe te schrijven; in de nabijheid van zijne kusten lag geene Protestantsche volksplanting, met welke het in aanraking konde komen en van welke het een begrip van den maatschappelijken toestand van het beschaafd Europa kon verkrijgen; doch zoodra de ijzeren spoorweg van de landengte van Panama zal voltooid wezen, moet deze staat van zaken veranderen, en nog meer wanneer eenmaal de gemeenschap tusschen de Atlantische en Stille Zuidzee door middel van een kanaal over die landengte zal daargesteld zijn; dan zullen de Ecuadorianen aangeprikkeld worden om zich op den landbouw toe te leggen, omdat er als dan gelegenheid zal zijn om de voortbrengselen des landbouws tegen die der Europesche nijverheid te verwisselen. Het in aanraking komen met vreemdelingen moet zeker een invloed op hunne denkbeelden en gevoelens hebben; ook door hunne jongelingen, die buitenlands zijn opgevoed. In Nieuw Grenada heeft men gunstige gedachten van het tegenwoordige bestuur van Ecuador, dat het goede wil, maar den behoorlijken tijd afwacht. Men hoopt dat deze republiek hare beide zuster-republieken Venezuela en N. Grenada zal navolgen in het aannemen van wetten overeenkomstig den geest des tijds. Doch hervormingen en verbeteringen in een staat van wege het bestuur kunnen dan alleen plaats hebben, wanneer een staat rust geniet, en die heeft aldaar tot nu toe maar zeldzaam plaats gehad.

De *Gaceta* van den 21sten Februarij l. l. bevat de volkstelling der Republiek over het jaar 1851. Deze bevolking bestaat uit 2,240,054 zielen. De vrouwelijke bevolking overtrof de mannelijke met 67,552 zielen.

Het getal der vreemdelingen, residerende in de Republiek, beliep 1,211 mannen en 316 vrouwen, waaronder de Hollanders bedragen 59 mannen en 31 vrouwen, bijna alle inwoners van Curaçao.

Er hebben zich zeker meerdere Curaçaoenaars in N. G. neergezet, dan hier opgegeven wordt, want de meesten hebben zich laten naturaliseren, en zijn N. Grenadanen geworden. Dit heeft ook plaats gehad met andere vreemdelingen. Het getal der kloosters was 16 mannen- en 16 nonnenkloosters, doch met een gering personeel.

STADS BERIGTEN.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Donderdag den 26sten Augustus 1852, des namiddags ten 1 ure.

Onderwerpen.

1°. Reglement van orde voor de Kamer van Koophandel en Fabrieken.

2°. Begrooting der dienstdoende Schutterij, dienst 1853.

3°. Verzoek van Armenverzorgers der Israëlitische Armen, om terug te komen op het Raadsbesluit dd. 10 Mei ll., betreffende de Staat van af- en overschrijving, begrooting 1851.

4°. Voordragt tot het verleenen van een voorschot van *f* 18,600, aan het Huiszittenhuis.

5°. Rekening van Gecommitteerden tot de administratie der Gasthuizen, dienst 1851.
6°. Rekening van Mren Regenten der Armbakkerij, dienst 1851.
7°. Rekening van Mren Regenten der Huiszitten- en Diaconie-Armen, dienst 1851.
8°. Rekening van Bestuurders van het Minnehuis, dienst 1851.
9°. Rekening van Mren Regenten van het H. G. of Armen-Wees- en Kinderhuis, dienst 1851.
10°. Rekening van Vrouwen-Kraammeesters, dienst 1851.
11°. Rekening van den Armverzorger der Oud-Catholijke gemeente, dienst 1851.
12°. 4 plans en voorwaarden van aanbesteding, als:
a. Van het onderhoud der brug- en beschoeijingswerken langs het Utrechtsche jaagpad.
b. Van het opmaken en onderhouden van dat puin- of jaagpad.
c. Van het schoonmaken en schoonhouden van wateren en grachten dezer gemeente en het banwerk en schoonmaken van den Rijn.
d. Van het reinigen, opmaken en onderhouden van de Haarlemmertrekvaart.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed mijn geliefde Echtgenoot, de Heer JOHANNES GERARDUS VAN WENSEN, in den ouderdom van 65 jaar, na voorzien te zijn van de Genademiddelen der H. Kerk, diep betreurd door mij, mijne Kinderen en Behuwd-Kinderen.

LEYDEN, 23 Augustus 1852. Wed. J. G. VAN WENSEN, TIMANS.

Erkentelijk voor de zoo vele en hartelijke deelneming gedurende de ziekte en bij het afsterven onzer geliefde Moeder en Behuwd-Moeder betoond, betuigen de Ondergeteekenden langs dezen zoo gebruikelijken weg, hunnen opregten en welmeenenden dank.

MAREDIJK, bij *Leyden*, 24 Augustus 1852.
G. ARENTZ,
J. ARENTZ, Geb. VAN HOOVEN.
GT. VEILBRIEF,
S. VEILBRIEF, Geb. VAN HOOVEN.

Stadgenooten!

Onder de bemoeijingen van den Gemeenteraad tot welzijn der ingezetenen, behooren niet het minste, de belangen onzer verarmde natuurgenooten.

Ondanks de vele, hier ter stede bestaande inrigtingen, wier Bestuurders hunne zorg wijden aan de ondersteuning en verpleging van velen, ziet men nog telkens bedelaars van uwe zoo bekende liefdadigheid misbruik maken.

Die bedelarij is het, die het Bestuur dezer stad wenscht te weren.

Hoe nadeelig menigwerf het uitreiken eener gift voor den bedelaar is, behoeven wij u niet te schetsen, en wij vertrouwen, dat gij tot wering van dat kwaad in de maatschappij, elke poging door de Regering daartoe aangewend, zult toejuichen en ondersteunen.

Het is daarom, dat in eene der jongst gehoudene vergaderingen van den Gemeenteraad, eene Commissie is benoemd, bestaande uit de Heeren KRANTZ, STOFFELS, LEEMBRUGGEN, DE MOEN, ZUIJDERG, SCHREVELEN en ZAALBERG, die zich die benoeming hebben laten welgevallen, welke als nu belast zijn met het Bestuur van een Werkhuis, en die thans gaarne de verzekering geven van alles te zullen aanwenden, om de bedelarij langs de openbare straten en aan de huizen der ingezetenen te doen ophouden.

Tot dat einde is de Kazerne aan de Morschpoort in gebruik afgestaan en door haar in gereedheid gebragt. Daarin nu zullen behoeftigen, zoowel mannen als vrouwen en kinderen, des daags worden opgenomen, en hun evenredig aan hunne vermogens en krachten, arbeid worden verschaft, tegen genot van voeding en eenig loon.

Aan de nuttigheid eener zoodanige inrigting zal wel niemand twijfelen; doch, zullen genoemde bestuurders het gewenschte doel bereiken, dan hebben zij behoefte aan de meestmogelijke medewerking der ingezetenen.

Geldelijke bijdragen vragen zij voor als nog niet; door den Raad is voor het Werkhuis eene bepaalde som toegestaan, later zal welligt uw penning, dien gij gewoon waart den bedelaar te geven, worden gevraagd, en zeker zult gij ons dien dan geven, daar de Commissie zich overtuigd houdt, dat het de algemeene wensch der gegoede en weldenkende burgerij is, dat men aan ieder die om een aalmoes vraagt, omdat hij door werkeloosheid zegt geen arbeid te kunnen vinden, met gerustheid en zelfvoldoening zeggen kan: *Gij behoeft niet ledig te loopen en te bedelen, ga naar het Werkhuis, daar zal men u werk en brood verschaffen!*

Met den 15den September aanstaande zal het Werkhuis geopend zijn, zendt van dien dag af alle behoeftigen derwaarts.

Door deze medewerking alleen zult gij de Commissie in staat stellen het beoogde en voor de Maatschappij zoo wenschelijke doel onder den Goddelijken zegen te bereiken.

De Commissie voornoemd namens dezelve,

LEYDEN, Augustus 1852.
B. F. KRANTZ, *President.*
H. P. C. STOFFELS, *Secretaris.*

De Ondergeteekende, *Docent in de Engelsche Taal aan het Stedelijk Gymnasium* alhier en te *Haarlem*, wederom in deze stad uit *Engeland* teruggekeerd, is voornemens zijne Lessen met 1° September te hervatten. Die nadere inlichtingen omtrent het ontvangen van Lessen verlangen, worden verzocht zich aan zijne woning aan te vervoegen, Haarlemmerweg, Wijk IV. N°. 69.

LEYDEN, 24 Augustus 1852. JAMES PERRIN.

De Ondergeteekende verklaart bij deze dat, naar aanleiding eener Advertentie in de *Leydsche Courant* van den 23sten dezer, eene aanklagt is ingediend wegens laster tegen W. A. en H. A. KELLER.

F. STAPPERS.

VRIENDEN ISRAELS.
BID-UUR,

in het Kerkgebouw der Walsche Gemeente, op VRIJDAG den 27sten Augustus 1852, des Avonds ten ZEVEN ure.

Er wordt binnen deze Stad voor een klein Huisgezin gevraagd, een HUISJE of BOVENHUIS, voorzien van goed Water. Hierop reflecterenden gelieven opgaven van Stand en Huurprijs in te zenden, onder Letter B. bij de Boekhandelares de Wed. J. W. BROUWER alhier.

Twee Gemeubileerde Bovenkamers

op den droogsten en besten stand, in het midden van *Leyden*, in een stil Huishouden, worden *te Huur* aangeboden aan een HEER of DAME. Adres Lett. B. *franco*, Boekhandel van de Wed. P. J. TRAP, te *Leyden*.

De Pillen van Holloway zijn zeer aan te bevelen bij ongesteldheid van de ingewanden, buikloop en ongestelde maag.

Lieden die daaraan onderhevig zijn, kunnen geen beter geneesmiddel kiezen, dan deze onwaardeerbare *Pillen*; wanneer men ze in matige hoeveelheden gebruikt, en daarbij goede dieet houdt, zal men spoedig hersteld zijn. Hunne versterkende natuur verlevendigt de verteringskracht der maag. Gal en ongesteldheid aan de lever verdwijnen spoedig voor hare geneeskracht, en zij kunnen dus niet genoeg worden aanbevolen, aan diegenen welke langen tijd in Overzeesche heete landstreken verblijf hebben gehouden. Ook als huismiddel zijn zij zeer aan te bevelen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:
Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.
Potjes Zalf à *f* 0.90 *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Te bekomen bij W. C. VAN DORT, te *'s Hage*; bij J. A. P. P. VAN DER HEYDEN, te *Gouda*, en bij J. STRAATMAN, Hoofd-Depôthouder te *'s Hertogenbosch*, alsmede te *Londen*, Strand 224, *Holloway's Etablissement.*

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 23 Augustus.

		Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$64\frac{1}{8}$	$64\frac{5}{8}$	$64\frac{1}{4}$
Dito Certificaten	3	$77\frac{1}{2}$	$77\frac{5}{8}$	$77\frac{1}{2}$
Dito dito	4	$96\frac{7}{8}$	$96\frac{15}{16}$	$96\frac{7}{8}$
Amortisatie Syndicaat	$3\frac{1}{2}$	$95\frac{5}{8}$	—	—
Handelmaatschappij	$4\frac{1}{2}$	125	—	—
O. I. Leening	4	$96\frac{9}{16}$	—	—
Dito Holl. Spoorweg		—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$	—	—
Haarlemmermeer	5	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	3	—	—	—
Dito dito	5	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5	$108\frac{1}{4}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829	5	$107\frac{1}{2}$	$107\frac{3}{4}$	$107\frac{3}{4}$
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	—	—	—
Dito 1840	4	$91\frac{5}{8}$	$91\frac{3}{4}$	$91\frac{5}{8}$
Dito bij STIEGLITZ & C°	4	$91\frac{1}{2}$	—	—
Dito dito Nieuwe	4	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6	—	—	—
Certificaten van dito	6	—	—	—
POLEN, Obligatiën	4	86	$86\frac{1}{8}$	86
Dito Aandeelen met Loten.	fl. 250	—	—	—
Dito dito 1835	500	160	—	—
SPANJE, Obligatiën	à 1 pCt.	$22\frac{3}{16}$	—	—
Dito Obligatiën	3	—	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3	$44\frac{1}{16}$	—	—
Bewijzen Coupons		$2\frac{7}{8}$	$2\frac{15}{16}$	
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	5	$83\frac{1}{2}$	—	—
Dito	4	$67\frac{1}{2}$	—	—
Dito Metall.	5	$77\frac{3}{4}$	78	—
Dito Nieuwe	5	$90\frac{1}{2}$	$90\frac{9}{16}$	$90\frac{1}{2}$
Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$40\frac{1}{2}$		—
BELGIE, Banc.	$2\frac{1}{2}$	—		—
Dito bij ROTHSCHILD	$2\frac{1}{2}$	$52\frac{5}{8}$	$52\frac{11}{16}$	$52\frac{11}{16}$
BRAZILIE, 1824 100 £	5	100	$100\frac{1}{8}$	100
PORTUGAL, te Londen	5	$43\frac{1}{16}$	$43\frac{1}{8}$	$43\frac{1}{8}$
Dito dito	4	$39\frac{3}{8}$	$39\frac{7}{16}$	$39\frac{3}{8}$
VENEZUELA,	$3\frac{1}{2}$	$42\frac{1}{2}$	—	—
MEXICO,	5	$26\frac{15}{16}$	$27\frac{1}{16}$	$26\frac{15}{16}$
AMERIKA, Bankactiën		$4\frac{1}{2}$	$4\frac{9}{16}$	$4\frac{9}{16}$

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.